

401/2259

התאחדות בולאי ישראל
הספרייה

מבולי מועדים תשמ"ט

ISRAELI PHILATELIC MONTHLY

* ב ה ת א ח ד ו ת *

כנס ארצי בסימן יובל ה-40 להתאחדות

אירגון הכנס על ועדה ברשות מזכיר ההתאחדות ואילו השרות הבולאי ימנה איש קשר קבוע שיעזור לוועדה בפתרון בעיות לוגיסטיות. הכנס יצויין בחותמת דואר מיוחדת, הועלתה גם הצעה להנפקת בול מיוחד שלא נדחתה, אך מפאת קוצר הזמן יועבר הרעיון להודמנות אחרת. יתכן ורשות הדואר והשירות הבולאי ישתלבו בסדר היום של הכנס שיורכב בקרוב ע"י הועדה המארגנת. בתום הדיונים יחולקו למשתתפים מעטפת הכנס וחומר אחר. במאמרי הקודם (הקרחון מאיינוני 1988) הבאתי כמה מחשבות במה יעסוק הכנס ונשמח מאוד אם נקבל תגובות ו/או הצעות מחברינו הקוראים.

בפגישה שקיימנו עם הסמנכ"ל ועם המנש"ב סוכמו גם דברים אחרים, לא פחות חשובים. נפתרה סוף סוף בעיית המענקים לעמותות שקיבלו על עצמן לארגן תערוכות בשנים עברו, מענקים אשר מיועדים לשיפוץ או שיפור המועדונים הבולאים המקומיים. בעקבות התערבותו של מר קאול, העבודות בחיפה ובתל אביב כבר בוצעו, גם בנתניה יבוצעו בקרוב, וכעין פיצוי עבור הסחבת הממושכת שהיתה מנת חלקן של עמותות אחרות, הובטח להעניק את המענק שסוכם עליו עבור עמותת ירושלים בגין תערוכתה המוצלחת שנעלה לא מכבר, מייד שגזברות התערוכה עצמאות 40 תגיש דו"ח כספי מסכם. סוכם כמו כן כי רשות הדואר תשתתף באירגון תערוכת הבולים הארצית לנוער בהרצליה, בשנת 1989, וכן יסייע להתאחדות ביצוג הולם של הבולאות הישראלית בתערוכה העולמית PRAGA 88 ובקונגרס ה-FIP שיתקיים בפרגה - צ'כסלובקיה, במקביל. ואילו ההתאחדות עוזרת לשירות הבולאי בהוצאה לאור של הקטלוג מס' 11 ברמה מקצועית מתקדמת יותר וכן תעזור כמיטב יכולתה ביעוץ והדרכה מקצועית בפרויקט הקמת מוזיאון הדואר. אם נמשיך כך נוכל בוודאי להגשים אחת לאחת חלומותיהם של חלוצי הבולאות הישראלית בהיווסדה לפני יובל שנים.

לביא בלאו

מזכיר התאחדות בולאי ישראל.

התאחדות אגודות הבולאים בארץ ישראל, כפי שקראו לה אז, התחילה בפעילות לפני כ-50 שנה ולפני 40 שנה בחודש סיון תש"ח - יוני 1948, כלומר מייד אחרי קום מדינת ישראל, יצא לאור ביטאון ההתאחדות "הבולאי העברי", כעת הירחון הישראלי לבולאות. חוברת הראשונה של הבולאי העברי נפתחה בדברי ברכה של אינג' צבי פרידברג - המנהל הכללי של הדואר הטלגרף הטלפון והרדיו (!) במלות תודה "לאלה אשר עזרו בהכנה ובהדגמה, באופן כה מוצלח, של הבולים הראשונים", הכוונה לבולי "דואר עברי". לעומתו כתב במאמר הפתיחה א. לויין יו"ר ההתאחדות והמוציא לאור של כתב העת הראשון "כשביל ידיעות ההתאחדות" בוו הלשון: הבולאות לא תוכל לשגשג אלא במקום בו המשטר יתיחס אליה באהדה נאמנה. ואם כיום בשבועות הראשונים אחרי הכרות המדינה יגיע עתון זה לידי הקהל יש בזה ראייה ברורה שלאנשים החדשים בדאר הארץ יש הבנה רבה לשאיפות הבולאות ועל כך מודה היו"ר למר פרידברג מנכ"ל הדואר.

ההבנה ההדדית המיוחדת הזאת בין הדואר וההתאחדות הקיימת מאז שיצאנו לדרך, יחד, לפני 40 שנה, עמדה לנגד עיני הנשיאות כשהזמינה להמשיך להיאלוג את הה' יצחק קאול מנכ"ל רשות הדואר וינון ביילין מנהל השירות הבולאי. (על פגישתנו הקודמת, ביוזמת הצד השני, דיווחנו בזמנו, במקום הזה). גם הפגישה השניה התקיימה ברוח טובה ולבבית. מתוך הוקרה כלפי קודמינו שהניחו את היסודות לשיתוף הפעולה הפורה, הוחלט להשתית את הכנס השני של בולאי ישראל על שני האירועים המרכזיים, יובל ההתאחדות וציון 40 שנה להופעת עתוננו. הכנס אמור להתקיים ביום ג' - 18 באוקטובר 1988 בין השעות 10-17, עם הפסקות לכיבוד קל ולארוחת צהרים. הכנס יהיה פתוח לכל בולאי ואספן ישראלי אשר רשום באחת העמותות או בחוג בולאי, הנמנה עם חברי ההתאחדות. לא יגבו דמי השתתפות. האגודות והחוגים קיבלו הנחיות לשריון מקומות. ההרשמה תימשיך רק עוד כמה ימים ובהתאם לתוצאות יוכן אולם מתאים לעבודות הכנס. ועד הפועל הטיל את

הירחון הישראלי לבולאות

Israeli Philatelic Monthly • Israel Philatelic Federation

בטאון התאחדות בולאי ישראל

EDITOR : ARIE LYNN

REDACTION:

Dr. A. LEIBU, Dr. Z. SHIMONI, Y. TSACHOR

TEL-AVIV, P.O.B. 21224, 61-211

JULY - AUGUST 1988

(7 - 8) 226

העורך: אריה לין

המערכת:

ד"ר א. ליבו, ד"ר צ. שמעוני, י. צחור

ת.ד. 21224, ת"א מיקוד: 61-211

תמו-אב תשמ"ח

ב ת ו כ ן :

2. . . . . ההתאחדות בת 40
3. . . . . התאריך הקובע
- 4-6 . . . . . חדשות הבולאות בישראל
7. . . . . דיוקן החורש
8. . . . . ההבדל הקטן בגלויות צה"ל
- 10-11. . . . . דואר ירושלים במצור
- 12-13. . . . . 40 ל"הירחון הישראלי לבולאות"
14. . . . . תערוכות
15. . . . . 1000 לנצרות ברוסיה
- 16-17. . . . . יודאיקה
18. . . . . מלך ארץ האש
19. . . . . קדאפי ומגן דוד
20. . . . . בול אורוגואי לעצמאות ישראל
21. . . . . מכאן ומכאן
22. . . . . מבולי העולם
23. . . . . היריד הבולאי הגדול

התאריך הקובע...

מבולי "העתודה" שהיו במחזור בתקופת האינפלציה, יש לפחות בול אחד, "המעורר" מחלוקת לגבי תאריך "יום ההופעה".

העריך של 0.75 ש' נמסר בהודעה רשמית ב- 5 בדצמבר 1977 אולם בבתי הדואר היה רק ב- 6 בחודש ואילו במכירה חופשית הוחל רק ב-7.12.88.

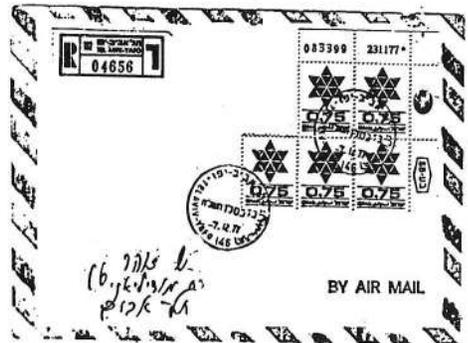
בביל מוקדם של השרות הבולאי השתמשו בבול זה כבר ב- 1 בדצמבר אולם רק בהחלטה של חותמת "ויצו" וכאמור על מעטפות זכרון בלבד.

לצורכי קיטלוג של "תולדות הדואר" יש לראות את המכתבים מן ה- 7 בדצמבר, כמכתבים מסחריים ראשונים בבול עתודה 0.75 ש'. בשוק מצויים מכתבים עם חותמת נתניה מתאריכים מוקדמים מן ה- 7 בדצמבר 1977, אולם אינם אמינים כלל וכלל, בהתחשב בהודעה שנמסרה לעתונות רק ב- 5 בדצמבר.

העמותות מתבקשות להמציא
רשימות על פעילותן
ישירות למערכת!

התאחדות בולאי ישראל
ת.ד. 2896, תל-אביב

Federation des Societes Philateliques
Israéliennes
P.O.B. 2896 TEL-AVIV, ISRAEL

בית-כנסת בסין - בבולי מועדים תשמ"ט

יום הופעת הבולים - 1.9.88

בתי-הכנסת הפעילים בצפון אמריקה. הוא עוצב ע"י פטר הריסון, גדול האדריכלים האמריקאים בזמנו, על-פי סגנון הבניה מהתקופה הקולוניאלית. אולם התפילה מלבני, עזרת הנשים נתמכת ע"י שניסעשר עמודים המסמלים את שניסעשר השבטים ועליהם שנים עשר עמודים התומכים את הגג. השם "טורו" ניתן לבית-הכנסת על שם חזנו הראשון ובניו, שהיו נדבנים ידועים.

מקדש הטוהר והאמת

הקהילה היהודית בסין נוסדה כבר במאה ה-12 אולם התגלתה רק במאה ה-17. מקורם של יהודי סין אינו ידוע ומשערים שהגיעו מפרס, תימן, הודו או בוכרה. כתוצאה מנשואי תערובת קיים קושי להבדיל בינם לבין הסינים. במקורה מנתה הקהילה כמה אלפים אולם כבר במאה ה-17 ירד מספרם לכאלף. בעשרות השנים האחרונות אין קהילה יהודית בסין אולם מספר משפחות עדיין מזהות את מוצאן היהודי. בית-הכנסת בקאי פנג פו, בירתה העתיקה של סין, נבנה לראשונה ב-1163. במשך השנים נהרס מספר פעמים ע"י שריפות או הצפות הנהר שבקרבתו. בפעם האחרונה נחנך בית-הכנסת בשנת 1163. במאה ה-19 הוזנח ונהרס סופית בשנת 1860.

לקראת ראש השנה תשמ"ט צפויה סידרת בולי "מועדים לשמחה" עם שלושה בתי-כנסת במקומות שונים בעולם, לרבות בבית-הכנסת בקאי, פנג-פו בסין.

שלושת הבולים החדשים מציגים את בית-הכנסת מעץ, בזבולדוב שבפולין, בית-הכנסת בניו-יורק שבארצות הברית ובית-הכנסת בקאי פנג-פו, בסין. בית-הכנסת בסין הוא מן המאה ה-12, שהדגם שלו נמצא בבית התפוצות בתל-אביב. בבית התפוצות מצויים גם דגמים של בית-הכנסת מזובולדוב מן המאה ה-17 ובית-הכנסת מניו-יורק מן המאה ה-18, זה האחרון כבר הופיע בבולי דואר בארצות הברית.

הבולים צוירו בידי דרור בן דב. הערכים: 35 אג, 60 אג, ו-70 אג. הבולים יופיעו ב-1 בספטמבר 1988.

בתי-כנסת מעץ היו המצאה מיוחדת של יהודי פולין. בית-הכנסת בזבולדוב הווה דוגמה בולטת של בתי-כנסת אלו. הוא נבנה מעץ במחצית במאה ה-17 ובמשך השנים עוצב מחדש מספר פעמים. יחודו בכך, שגג חדר התפילה לנשים וגג חדר הכניסה, נפרדים מגג המבנה המרכזי.

בית-כנסת "טורו" שבניו-יורק, רוד איילנד, ארה"ב, נחנך ב-1763 והוא העתיק מבין

לכבוד אירועי "אל-הנגב" שנערכו בימים 10.7.88 - 5 החליט השירות הבולאי להוסיף פריטים בולאיים:

* דף מזכרת לחותמות המיוחדות במחיר 4 ש"ח.

* גלויות מקסימום - מחיר סדרה 5 ש"ח.

על הדפים מודבקים בולי שמורות טבע בנגב - שמורת רמון, עין צין ושמורת שיזף. כן מופיע שיחזור של בול הנגב שהונפק ב-1950.

6 חותמות מיוחדות הוכנו לאירועים ועל כל דף מזכרת מופיעה חותמת מיוחדת שונה. ואלו החותמות:

קולות מן העולם השלישי, פארק אשכול חגיגות דימונה

באר שבע - לך לך למדבר-חזיון אור קולי ערד - חגיגות הזמר העברי בערד ערד - תל-ערד "פורח במדבר" מצפה רמון - "יצירמוך"

פריט חדש - גלויות מקסימום

גלוית דואר הקושרת בול, תמונה וחותמת, ידועה בשם "גלוית מקסימום" וזאת משום שהגלויה מציגה צילום מקסימום מתוך הבול. הופיעה סדרה של 3 גלויות מצויירות, עליהן מופיע בול שמורות טבע בנגב וחותמת מיוחדת.

אליפות האדיבות' ברשות הדואר

נראה אם הקהל הישראלי יקבל ברצינות את מבצע האדיבות ברשות הדואר, שעשוי בתבונה רבה ועשוי להצביע על מחדל אדיבותי ובאותה מידה על נימוסים ואדיבות בבתי הדואר ולשפר בכך את איכות שרותי רשות הדואר לציבור ואף לזכותם בפרסים ותעודות הוקרה.

אם אכן יקבל הקהל ברצינות והשתתף במבצע, שמחייב למלא גלויה מודפסת בלבד, ולהצביע על בית הדואר המסויים - לטוב או לרע, כי אז צפוי, ללא ספק, שיפור בטיב השרות.

שלוש השורות הראשונות בשאלון, הכוללות את שם הסניף, הכתובת ושם האשנבאי עשויות ל"הסגיר" את נותן השרות ויש להניח שהוא אכן ישתדל לתת את הנדרש ממנו.

חותמות חדשות

6.6.88 - חותמת מיוחדת לרגל 50 שנה לאירגון ההגנה - פלוגות השדה.

8.6.88 - חותמת מיוחדת לשבוע הספר העברי תשמ"ח. בתל-אביב ובאותו יום חותמת מיוחדת לשבוע הספר העברי בירושלים.

כמו כן הוטבעו חותמות לעובדים סוציאליים, תערוכת ה-40, אירגון השוטרים, פסטיבל כרמיאל, והמרכז הרפואי ברמב"ם.

ד"ר יוסף ואלך

מכירות פומביות של

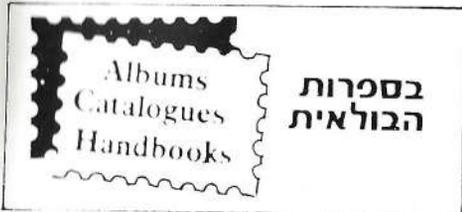
בולים, מעטפות ואמצעי תשלום

PUBLIC AUCTIONS
ISRAEL and HOLYLAND
SPECIALIST

Dr. JOSEF WALLACH

P.O. BOX 1414 REHOVOT

Phone 08-467274, 461010

פירסומי האגודה לתולדות הדואר

העמותה לתולדות הדואר של א"י ת.ד. 10175, ירושלים 91101, פירסמה במרוצת השנים מספר פירסומים בולאיים חשובים בתחום תולדות הדואר בארץ הקודש וכפי שנודע, ניתן להשיגם בכתובת הנ"ל.

להלן הפירסומים:

- 1) "שרותי הדואר בירושלים הנצורה" מאת מרדכי סונדק.
- 2) "המוקדמים של המוקדמים" ("פור-רנרס") על התקופה הפרה-פילטלית של ארץ הקודש, מאת י. אהרון.
- 3) בהכנה נמצא מחקר על "דואר בגדד-חיפה" מאת נורמן קולינס. חומר בנושא זה מבוקש.

בול ארכיאולוגיה נדחה

ב-27 ביוני 1988 עמד להופיע בול חדש מסידרת בולי ארכיאולוגיה, שהראשונים בה כבר הופיעו. הבול מוקדש לארכיאולוגיה בירושלים ואף-כי פורסם תאריך הופעתו, הבול לא הופיע. ממש ברגע האחרון נאלץ השירות הבולאי להודיע על דחיית הופעתו של הבול וזאת ללא ציון הסיבה.

בעשייה הכל יכול לקרות, אפילו שיבושים בדפוס או להבדיל אי הספקת הסחורה בזמן.

בדברים אלה יש בוודאי קושי נוסף, כאשר העבודה נעשית בחו"ל. ראו למה הגענו - לא די שעובדים אצלנו בידיים זרות, יש גם עבודות שמוציאים אותן לחו"ל.

הלא-נעים במקרה שלנו, שגם באנגליה היה "פנצ'ר" והנה לא ניתן לספק את הבולים ביום ההופעה באשנבי השירות הבולאי בארץ.

ה"בול" הקטן הוא, אולי, אך דוגמא לדברים גדולים, שאם לא נייצר אותם בארץ, בכוחות עצמנו - לא בטוח שיהיו לנו בזמן הצורך.

ירושלים	הרי יהודה
ירושלים	בקעת יריחו
ירושלים	הרי ירושלים
ירושלים	הר חברון
ירושלים	מזרח בנימין
רמלה	המרכז
רמלה	איילון
כפר-סבא	אפריים
כפר-סבא	שומרון
כפר-סבא	צפון שומרון
לוד	מודיעין
נתניה	לב השרון
רחובות	עמק שורק
אשקלון	חוף אשקלון
אשקלון	אבטח
אשקלון	נחל לכיש דרום
אשקלון	נחל לכיש צפון
אשקלון	שדה גת
אשקלון	שדה גת
אשקלון	שקמים
אשקלון	חוף עזר

בכ"ו באב התשמ"ח (9.8.88) הוכנסה לשימוש במכונת ההחתמה שבבית המיון ירושלים, גלופת דואר חדשה "ירושלים 2 - שולם".

בולי תיכל IZHAK SEIDMAN
 TEL AVIV, 94 ALLENBY ST. (ROOM 234)
 TEL. 611372, PRIVATE 447296

IMPORT EXPORT STAMP & COIN DEALER
 SALE, PURCHASE, VALUATION
 יצוא ויבוא - בולים ומטבעות
 קניה, מכירה, והערכה

יצחק זייידמן MICHAL STAMPS
 אביב רח' אלנבי 94 (חדר 234)
 611377 פרטי 447296

אנצ'ו סרני וחביבה רייק

להורג בדכאו ב־18 בנובמבר 1944.
הבול מראה את דיוקנו על רקע מצנח.
בול סרני הוא בערך נקוב נקוב של 1.65 ש"ח
ובול חביבה רייק בערך נקוב של 40 אג'.

חביבה רייק (1914-1944)

אחת מארבעה צנחני ההגנה שיצאו
מישראל למבצע צניחה בסלובקיה במהלך
מלחמת העולם השנייה.

חביבה רייק נולדה למשפחה ממעמד
הפועלים בכפר קטן בסלובקיה ליד באנסקה
ביסטריצה. היא עלתה לישראל ב־1939,
הצטרפה לקיבוץ מענית של השומר הצעיר
ובמהלך הימים הקריטיים של המלחמה,
התנדבה לחזור לסלובקיה.

ב־20 בספטמבר 1944 הוצנחה בסלובקיה
ממטוס אמריקאי, בלב שטח המרד, חביבה
רייך בת 30, הרביעית מחוליית הצנחנים.

הצנחנים ראו את תפקידם העיקרי בארגון
הנוער היהודי שנוטר בסלובקיה, ליחידה
יהודית לוחמת, אולם התברר כי היהודים לחמו
כבר ביחידות הצבא הסלובקי וביחידות
פרטיזניות.

הגרמנים ריכזו כוחות גדולים לדיכוי
המרד. אחרי קרבות קשים הצליחו לכבוש את
העיר באנסקה ביסטריצה. בירת המרד, ב־28
באוקטובר 1944. הצנחנים, ואתם קבוצה של
חברי תנועות הנוער יהודים מעיר הבירה, עלו
להרים והקימו מחנה לרגלי הר פרשיבה.
המחנה הותקף ע"י הכוחות הגרמניים ורבים
מיושביו נהרגו. שלושה צנחנים: חביבה רייק,
צבי רייס, וצבי בן-יעקב נתפסו והוצאו להורג.
הצנחן הרביעי, חיים חרמש, הוא היחיד
ששב ארצה אחרי המלחמה.

חביבה רייק הוצאה להורג בכפר
קרמניצ'קה ונקברה עם מאות יהודים פרטיזנים
בקבר אחים. בשנת 1952 הועלו עצמותיה להר
הרצל והיא נקברה בחלקת הצנחנים.

בבול מופיע דיוקנה של חביבה רייק
ובשולב כפר הולדתה בו גם הוצאה להורג.
הכול עוצב בידי רות בקמן.

שני בולי דיוקן חדשים שיופיעו יחד עם
בולי מועדים תשמ"ט הוקדשו לצנחנים רייק
חביבה ואנצ'ו סרני.

אנצ'ו סרני נולד ברומה ב־ב' בניסן
תרס"ה (17 באפריל 1905), נצר למשפחה
יהודית עתיקה מיוחסת באיטליה. אביו היה
מרצה באוניברסיטה ורופא בחצר המלך וודרו
היה יו"ר ארגון הקהילות היהודיות באיטליה.
גם במשפחת אמו (פונטקורבו) היו אישים
מפורסמים.

הגם שהיה מורשש בחברה האיטלקית
ובתרבות איטליה, היה ב־1922 למזכירו ולרוח
החיה בחוג הציוני ברומא. לאחר שסיים את
חוק לימודיו באוניברסיטה (פילוסופיה) ונשא
את עדה לאשה עלה איתה ארצה בראשית
1927.

בארץ היה פעיל במאבק למען איחוד
התנועה הקיבוצית. במשך כל השנים חתר
להבנה עם הערבים. מלחמת העולם השנייה
השפיעה עליו מאוד והוא התגייס לצבא
הבריטי. מטעם המודיעין הצבאי הבריטי
בקהיר הוטל עליו תפקיד מרכזי בתעמולה
האנטי-פאשיסטית באמצעות הרדיו,
בעיתונות ובפעולה ישירה בין השבויים
האיטלקים. ביוזמת שירות המודיעין עצמו,
שלא הסכים עם דרך עבודתו, נעצר על-ידי
המשטרה המצרית, שבת רעב, ושוחרר אחרי
11 יום וחזר לארץ.

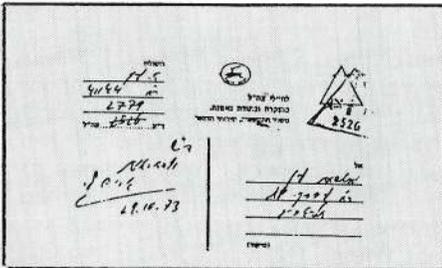
ב־1942 יצא לשליחות לעיראק ואירגן את
תנועת החלוץ הבלתי חוקית. בשובו לארץ היה
בין ראשי המוסד לעליה ב', שאירגן את העליה
הבלתי-חוקית גם בימי המלחמה חיפש דרכים
לקשר עם יהודי אירופה, שהיו נתונים תחת
שלטון הנאצים. אנצ'ו סרני היה בין מארגני
הצניחה לאירופה הכבושה ועמד על כך שהוא
עצמו, למרות גילו, יהיה בין הצנחנים. הוא
הוצנח באיטליה ב־15 במאי 1944. בגלל טעות
הוצנח מעל הקווים הגרמניים, נתפס והוצא

ה"הבדל הקטן" בגלויות צה"ל

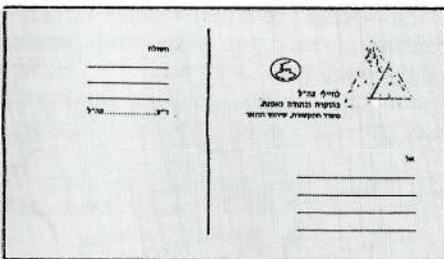
ונצביע על ההבדלים:

1. גלויה עם ציור בפניה. הטקסט - 4 שורות בנוסח "לחיילי צה"ל בהוקרה בתודה נאמנה, משרד התקשורת, שירותי הדואר, בסיוע קצין הדואר של הצבא". שורה נוספת "חייל, אנא כתוב הביתה ורשום מען מלא וברור". משמאל - כל פירטי השולח.

2. הטקסט הנ"ל ללא הציור בפני הגלויה.

3. הנוסח הנ"ל בשלוש שורות, חסרה השורה: "בסיוע קצין הדואר של הצבא". בפרטי "השולח" אין ציון המס' האישי, דרגה והשם... מתחת לשורות המען מופיעה המלה מיקוד בסוגריים.

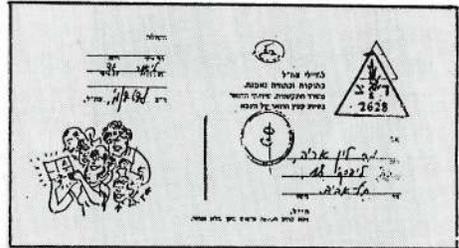

4. כל הטקסט כמו בגלויה מס' 3 פרט למלה "מיקוד" שבסוגריים. בגלויה מס' 1 אין כל ציור בחלק האחורי. בגלויה 2, 3, 4 יש ציור של יוס' שטרן בכל שטח האחורי של הגלויה.

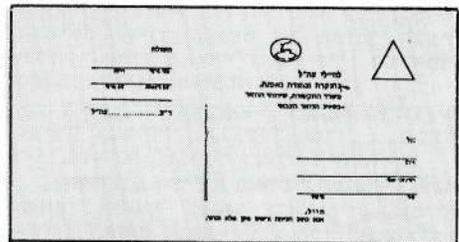
א.ל.

בבולאות המודרנית, העכשווית, הכל כביכול ידוע ואין סיבה לחקור ולהתעמק, אך לא תמיד נכונה הנחה זו.

הנה, למשל, גלויות צה"ל ממלחמת ששת הימים, הן חומר עכשווי, שכל המאספים אותן בטוחים בשלמות האוסף, פשוט משום שרבות מן הגלויות אכן

מצויות בשפע במגירות השונות. אמרנו "רבות" אך לא כולן, שכן עדיין, כמו בכל אוסף, יש פריטים נדירים יותר ויש שכחים מאוד והבעיה, לפעמים, להבחין

מה נדיר ומה שכיח. כללית מתיחס המושג "נדיר" לפריט שאינו מצוי ברבים, אבל מה שאינו מצוי אצלך, אינו בהכרח נדיר ולהפך. לכן לא נתיחס כאן לפריט שנזכירו כפריט נדיר, אלא כאל פריט שלא רבים הבחינו בו.

מדובר איפא, בגלויות צה"ל מאלה שדואר ישראל הדפיס עבור צה"ל ולכולן סמל הדואר.

קטלוג "בורג" שבאחרונה אינו מופיע, פירסם פעמים אחדות במהדורותיו הישנות שלוש גלויות צה"ל כנ"ל, אך משום מה לא ידע לספר על הגלויה הרביעית וזאת, כנראה בשל "ההבדל הקטן".

טיסת אל-על הראשונה לוד - ניו-יורק ללא חניה

מאת: צ. אלכסנדר

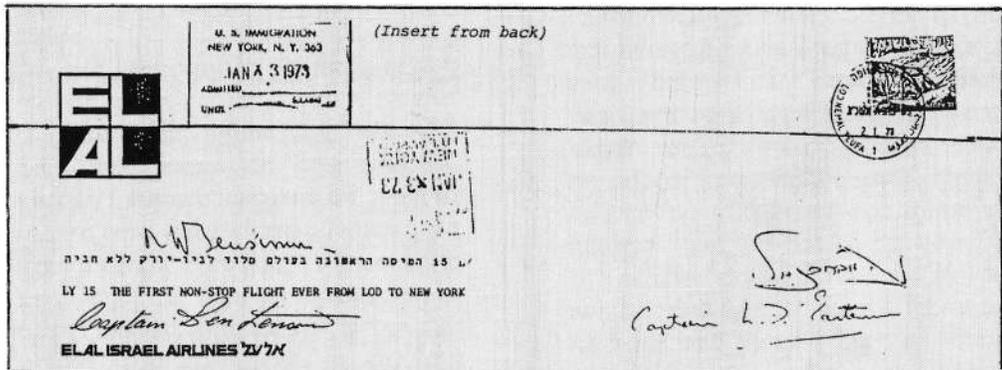
התעופה לוד והטייס הכריזו שלראשונה בתולדות "אל-על" או כל קו תעופה אחר, ינסו הפעם לטוס ישירות לניו יורק. מיד בקשתי מהדיילת להביא לי מספר מעטפות עם חותמת שדה התעופה לוד. ואומנם הביאה לי כ" 15 מעטפות עם חותמת היום הקודם - 2.1.1973 אותן חילקה לצוות ולנוסעים שבמחלקה הראשונה.

איתי טס עדי אפרת, פרקליטי ושנינו בקשנו מן הקברניטים (היו 4) לחתום על המעטפות שלנו ואנו מניחים שהם חתמו גם על שאר המעטפות.

בינואר 1973 ססתי מלוד לניו יורק בג'מבו 747 של חברת "אל-על". כמחצית השעה אחרי ההמראה הודיע הטייס שיש קלקול טכני במטוס ושלאחר שפרכת הדלק לים, יוחזר המטוס ללוד.

כיוון שהנוסעים היו כבר לאחר בדיקות המכס ואישורי ההגירה, נלקחנו למלון "פאך אמריקן" שבבתיים כדי לא לעבור בדיקות מחדש, בהמראה הבאה. מספר הנוסעים לא עלה על 50.

כעבור מספר שעות נסענו בחזרה לשדה

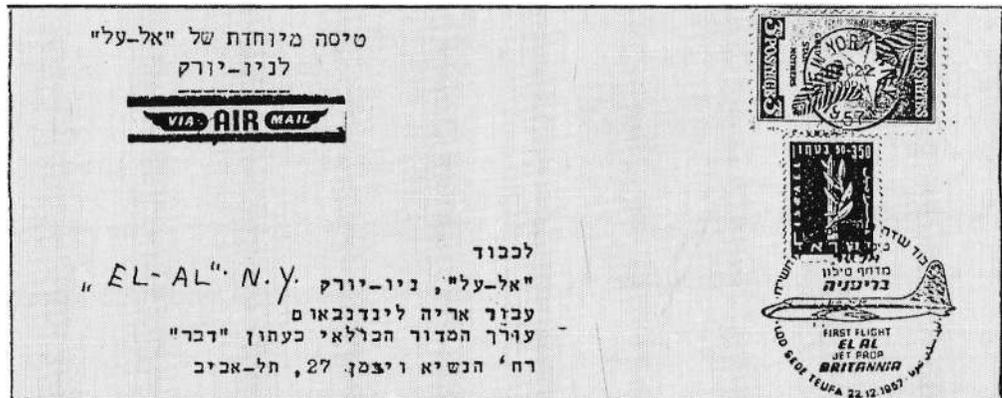

ושל עדי אפרת - הן היחידות הכוללות גם חותמות הגעה מן הטיסה ההיסטורית הנ"ל. בצילום:

1. המעטפה החתומה בלוד ב-2.1.73 (למעשה 3.1.73) ובניו יורק ב-3.1.73
2. קוריוז אחר בטיסת אל-על לניו-יורק במטוס בריטניה ב-22.12.57: חותמת ניו יורקית הוטבעה שם ממש באותו תאריך 22.12.57 (!)

לאחר טיסה מוצלחת של 11-12 שעות הגענו בטיסה ישירה לניו יורק. כל הזמן דאגתי כיצד אקבל חותמת הגעה, אך לשמחתי קצין ההגירה הניו יורקי הואיל להטביע את חותמתו בצידה האחורי של המעטפה וסניף אל-על בשדה התעופה הניו יורקי עשה כן בצידה הימני.

כיון שאני הייתי הפילטליסט היחיד בטיסה הנ"ל, נדמה לי ששתי המעטפות - שלי

לכבוד
 "אל-על", ניו-יורק "EL-AL" N.Y.
 עכיר אריה לינדנבאום
 עורך המדור הכללני כעוזר "דבר"
 רח' הנשיא ויצמן 27, תל-אביב

דואר ירושלים במצור 1948 (2)

מאת ירימון

את הקשר היחיד עם העולם החיצון. המטוסים הביאו בעיקר תחמושת ותרופות וכן אנשי צבא לירושלים ובדרכם חזרה הובילו אתם דאר שהועבר בתחילה למשלוח לדואר האזרחי, ואח"כ כשהוקם הדאר הצבאי נמסר לטיפולו של הדאר הצבאי. בגלל הכמות המצומצמת ביותר של דאר שיכלו מטוסים קלים אלה לשאת היה הכרח ליצור מערכת סדרי עדיפות בהוצאת דאר מירושלים הנצורה ואכיפה קפדנית של עדיפויות אלה. העדיפות העליונה ניתנה כמובן לדאר הבטחוני, בתחילה לדואר ההגנה כפי שנראה במכתב מעניין שנשלח ממפקד העיר ירושלים למטה ההגנה בתל-אביב. המכתב נשלח ונתקבל בו ביום ב- 7 למאי 1948, בעיצומו של המצור.

מכתבים שהוטסו לתוך ירושלים הם הרבה יותר נדירים, מאחר ובכוון זה המטוסים היו עמוסים בדברים חיוניים הרבה יותר מדאר. למרות זאת ידועים מספר קטן של מכתבים שנכנסו לירושלים בתקופת המצור, או בשל חשיבותם הרבה או בשל קשריהם הטובים של השולחים. מכתב כזה מופיע בציר למעלה והוא נשלח דרך שדה התעופה בתל אביב לחייל בגוד "מוריה" בחטיבת ירושלים ונושא חותמת הגעה תקנית של "משרד 5" (משרד הדאר הצבאי בירושלים) מ-22.6.48.

2. דאר אל ומירושלים בתקופת

המצור.

דאר המצור מהווה את החלק המעניין והמרתק ביותר בתקופה הנידונה. הן בשל נדירותו והקושי באיתורו, אך עוד יותר בגלל היותו משקף את כושר העמידה, האילתור, ונחישות ההחלטה של הנצורים והבאים אתם במגע, לקיים את הקשר עם העיר הנצורה בכל מחיר. לענייננו, דאר מצור הוא כל דבר דאר לירושלים או ממנה. בתקופה שבה לא היו שרותי דאר סדירים. ניתן לסווג דאר זה למחלקות הבאות:

2.1 - דאר מצור מוטס.

2.2 - דאר מצור בנתיבי היבשה,

המתחלק אף הוא לשני סוגים: דאר שליחים ודאר שיירות.

2.1 - דאר מצור מוטס

שלא כמו במצור צפת או נהריה, אין בדאר מצור ירושלים המוטס חותמות מיוחדות המאפשרות זהו קל ופשוט של דאר המצור. לכן אנו נאלצים ברוב המקרים להסתמך על ידיעת לוחות זמנים של האירועים ההיסטוריים וסדרי עדיפויות כדי לזהות את המכתבים המוטסים של מצור ירושלים. ב-16 באפריל 1948, תוך כדי התקופה של חסימת הדרך לירושלים ע"י הערבים, נחנך מסלול נחיתה ארעי קטן שנבנה במאמץ מוגבר בואדי סמוך לבנין הכנסת של היום (בגן פארק), אשר בו נחתו מטוסי האוסטר (הפרימוסים) של ההגנה ולאחר מכן חיל האויר. אלה היו, עד פריצת דרך בורמה,

בצילום מימין מופיע מכתב שהאישור להטסתו ניתן על ידי החותמת האיטית המלבנית של "מפקד שרות האויר החטיבתי" מאחור. בהגיעו לתל אביב נמסר למשלוח לדאר צבאי "משרד 3" שהטביע את החותמת ללא תאריך על בולי ירושלים. בדרך כלל תקנות הדאר הצבאי אסרו על הטבעת חותמת צבאית על בולים אזוריים אך במקרה של הדאר המוטס מירושלים אי הבהירות בקשר למעמדו של השולח והבולים עצמם גרמו לא אחת להטבעת חותמת צבאית על בולי ירושלים בניגוד לתקנות. העדר התאריך בחותמת מעיד שהמכתב נשלח בין 27 - 22 למאי בזמן שב"משרד 3" לא היו עדיין שורות התאריך עבור החותמת. מכתבים כאלה הם נדירים ביותר וידועים כיום רק ספורים מהם.

מכתב חריג ומענין במיוחד הוא המכתב המצולם, שנשלח מצפת הנצורה ב-6.5.48 לירושלים במצור. חותמת ההגעה של ה"רוזטה" מעידה לפי מצב העיוות שלה, שהמכתב הגיע לירושלים בשבוע השלישי של מאי 48 כאשר מצור ירושלים היה בעיצומו וכל הדאר הנכנס הגיע בטיסה. ידועים כיום כ-7 מכתבים כאלה שהיוו כנראה חלק ממשלוח אחד שעשה את הדרך מעיר נצורה אחת לעיר נצורה שניה. ייתכן שבגלל מקורם של המכתבים בצפת הוכרה חשיבותם והם הוטסו לירושלים למרות הקשיים הרבים בהעברת דאר לירושלים.

המשך בחוברת הבאה

העדיפות השניה במעלה בהטסת דאר מירושלים ניתנה לדאר "מועדון מנורה". מועדון זה של חיילים משוחררים מהצבא הבריטי במלחמת העולם הראשונה והשניה שהיה ממוקם ברחוב בצלאל, טיפל ודאג לנהגים ומלווי השיירות שנתקעו בירושלים וכן לחיילים פצועים. בגלל שהאנשים בטיפולו היו בסטטוס של חיילים ובגלל קרבתו הרבה למסלול הנחיתה ניתנה לו רשות לארגן משלוח דאר לתל-אביב, כדי שלא ייעשה שמוש לרעה בזכות זאת הוחתם כל מכתב שנשלח בדרך זו בחותמת המועדון והמזכיר הוסיף בכתב ידו במרכז החותמת את המלה "מחיל". המכתבים הוטסו לת"א ושם נמסרו למשלוח לרשות הדוארית שהיתה אז בתוקף. ידועים מכתבים שנשלחו ע"י דאר המנדט, דאר מנהלת העם, דאר ישראל, והדאר הצבאי. על רוב המכתבים של "מועדון מנורה" מודבק בול ק.ק.ל. כלשהוא (על פי רוב בול הכתל המערבי) ללא הדפס רכב "דאר". מובא כאן מכתב "מועדון מנורה" עם בול ק.ק.ל. של הכתל המערבי שנמסר למשלוח לדאר מנהלת העם.

העדיפות השלישית להטסת מכתבים מירושלים נתנה למכתבים אזוריים "מיוחסים" או בעלי זכויות מיוחדות. אלו יכלו להיות בשל ענין ציבורי מובהק, כגון מכתבים עם כתובות מירושלים, שנשלחו לעתון "הארץ" בתל אביב, או בשל היות השולחים חלק ממנגנון הצבא שטיפל במטוסים או במסלול הנחיתה, או מקורבים אליהם שנצלו את מעורבותם הישירה של ידידיהם במערכת ההטסת כדי להוציא מכתב מירושלים. בד"כ היתה הוצאת מכתב אזורי מירושלים תהליך קשה וכמעט בלתי אפשרי. כדי שיוטס היה כל מכתב אזורי כזה חייב באישור מיוחד ע"י גורם מוסמך, בדרך כלל "מפקד שרות האויר החטיבתי" ולאחריו "מפקד יחידת חיל האויר" או מישהו במערכת השילוח של הדאר, או מערכת הקשר הצבאית.

מפקד שרות האויר החטיבתי

40 ל"הירחון הישראלי לבולאות"

מאת: אריה לין

שהסב שמו מאוחר יותר לשלמה שמגר. (היה גם זמן מה יו"ר ההתאחדות). בשנת 1957 התחלפה המערכת והעורכים היו ש. שליט ואריה לינדנבאום, לימים אריה לין.

לרגל היובל הגיעו אלנו ברכות חמות מאת מנהל השרות הבולאי, י. ביילמן(מימין) וה. סינק, יו"ר התאחדות הבולאים בישראל.

במשך 40 שנות העתונות הבולאית היו גם תקופות ללא עתונות בולאית או פרקי זמן בהם הופיעו חוברות בשיכפול ובעתים בלתי קבועות.

להלן פכים קטנים מתוך העתונים הראשונים:

בידיעות על הפעילות באגודות ניתן למצוא בטור "פגישות" שבכל יום לפני הצהרים נפגשים חברים בקפה "פאר" ברח' ביאליק בת'א'....

***

ב-1948 פעלו בתל אביב שתי אגודות בולאים: המועדון הארצישראלי לבולאות עם ה"יר" י. אוקו ואגודת חובבי בולים עם ה"יר" ב. רוהפלד.

***

למינויי העתון הבולאי הראשון צורפה הדפסה בשחור של בולי הדואר העברי, כשי מיוחד.

***

במכתבים למערכת בחוברת "ידיעות" כותב אלפרד גולדשמיד וכן אחרים על הסיבות לאי איסופים של בולי גרמניה הנאצית ובמיוחד בולים עם ראש היטלר. "כמה פעמים שאלתי את עצמי ותמהתי מדוע אוספים רבים משלנו וקונים בולים עם תמונת היטלר. הסוחרים, כמובן מוכרים אותם מפני שאינם רוצים לוותר על הרווח. והרי זה נימוק שבדוחק אפשר להבין אותו, אף על פי שאני כשלעצמי אינני יכול להצדיקו, אולי נלמד כולנו מהוועדה של צבאות הברית בברלין, שלפי ה"ברייפרמרקן צייטונג" מינואר 1947 אסרה את הצגתם ואת מכירתם של בולי היטלר".

ביוני 1948 הופיע גליון מס' 1 של כתב העת הבולאי של "התאחדות אגודות הבולאים בא"י" ה"ירחון הישראלי לבולאות" ואם כי לא היה ראשון בפירסומים הבולאיים בארץ, נחשב בכל זאת כירחון בולאי מודפס מס' 1.

כשנה לפני כן, ב-1947 הופיע מטעם ההתאחדות כתביעת משוכפל בשם "ידיעות", ללא תצלומים, אך מעניין, בעקר בשל שפע הידיעות על הפעילות במועדונים השונים.

ה"ירחון הישראלי לבולאות" בשמו "הבולאי העברי" משנת 1948 הוא כתב עת מודפס, עם צילומים ומאמרים שאין להתבייש בהם גם היום. עורכם של שתי החוברות היה ד"ר ג. הסקי, אחד הבקיאים ביותר בבולאות הישראלית, מעובדיו הראשונים של השרות הבולאי.

החוברת הראשונה של "הבולאי העברי", שהופיעה ביוני 1948, היתה בסימן של הופעת בולי הדואר העברי ואכן שער החוברת הוקדש כולו לבולי ה-20 פר' של הסיידרה הראשונה.

בחוברת - מודעות פירסום, מאמרי פתיחה של המנהל הכללי של הדואר, אינג' צבי פרידברג, יו"ר ההתאחדות - א. לוי, מאמר על מטבעות בבולי ישראל הראשונים מאת ליאו קדמן, מאמר מאת א. ואליש, ציירם של בולי הדואר העברי, בקורת בולאית מאת משה בולן "פורנרס" מאת יצחק שומר, מאמר לנוער, דואר צבאי, דמי דואר, מחיי האגודות וידיעות מן העולם הגדול. אכן, ממש כמו היום...

מן השמות שבחוברת הראשונה אין כמעט פעילים היום פרט למיודענו ירחמיאל אוקו, שאת ברכתו בשם הועד התל אביב, הביא בגליון מס' 1 של ה"בולאי העברי".

דפדפנו במספר רב של חוברות בולאיות שהופיעו בא"י במשך יותר מ-40 שנה וזו ממש הסטוריה.

הבולאי העברי עבר במרוצת הזמן לעריכתו של העתונאי שלמה שמולביץ,

עשרות הדברות של בולאי

ד"ר אשר כותב באחת החוברות בשנת 1942
 בטור של הונמור את עשרת הדברות של הבולאות.
 להלן אחדים מהן:
 "אל תשלם דמי חבר מרצונך. תענוג מיוחד
 הוא לגזבר לבקרך בבית...
 "כל המרבה בביקורת הועד הרי זה משובח, אך
 אל תקבל על עצמך כל תפקיד, כי את מי תבקר אז?"
 "אל תבקר בהרצאות. למה לאנץ את המוח -
 מרבה דעת מרבה מכאוב..."
 "החלף בוליק ושיחה עם שכנך בשעת הרצאה.
 תקל בכך על המרצה להתרכז".
 "אל תרכוש חברים חדשים למועדון. החומר
 להחלפה מועט ועם ריבוי חברים ימעט עוד יותר..."
 אכן, היסטוריה ואקטואליה כאחת.

נשיאי ההתאחדות

במשך 40 השנים שימשו כיו"ר
 ההתאחדות א. לוי, א. הופמן, מ. אופיר,
 ש. שמגר, מ. ויגוצקי, י. אוקו, ד"ר ע. אילן
 ה. סינק.

מבחר "שערים" של העתונות הבולאית בא"י
 במרוצת השנים

חוברת מס' 1 של "הבולאי העברי"

י. אירנטראוט כותב: עשו כמוני - הדביקו
 בצד הבולים של ה"רייך" בולי ההוצאות של מחוז
 ניסקי פינסטרולצה ואני בטוח שתצחקו על זה
 כמוני" (למה התכוונת?).
 ג.ג. כותב: דעתי שגאותנו מחייבת אותנו
 היהודים לוותר על מפלצת היטלר באלבום שלנו".

***

מן העתונים הראשונים אפשר ללמוד שבארץ
 היו שני אירגוני סוחרי בולים - אחד בתל אביב
 ואחד בחיפה. בת"א היה היו"ר ד. גינצבורג ובחיפה
 ד"ר הקסטר.

***

בין האגודות שפעלו בימים ההם היתה אגודה
 (סניף) ברמת-גן (היו"ר - מרקוביץ) בראשון לציון,
 היו"ר - ד"ר רוזנר. ובהרצליה - הנהלה טכנית -
 ל. איינשטיין והנהלה מדעית - ד"ר ב. לוי.
 בירושלים - אגודה פילטלית אצל ד"ר ש. אשר.

***

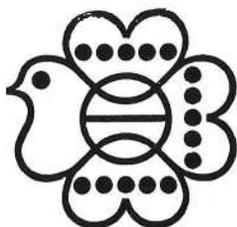
לשאלת קורא בעניין בולי נהריה כותב העורך:
 בענין זה עמדת ירחוננו היא ברורה וקבועה:
 אין לבזבז נייר לדברים כאלה...

***

כדאי כאן לציין שכבר ב-1937 הופיעה בחיפה
 חוברת בשם "הירחון הפילטלי הארץ-ישראלי",
 שהיתה לה אף נציגות בירושלים, ת"א וכן ביוון,
 צ'כסלובקיה וליטא...

***

ב-1940 החל להופיע עתון בשם "פילטליה" -
 דרלשוני בעריכת איזידור זימון.
 כאמור, חוברת "הבולאי העברי" כבטאון
 ההתאחדות, החלה מופיעה ביוני 1948.

BULGARIA'89

שש מדליות
ב"פינלנדיה 88"

תערוכת הבולים העולמית
"פינלנדיה 88" ננעלה בהלסינקי בירת
פינלנד.

ששת הישראלים שנטלו חלק
בתערוכה צוינו במדליות, לרבות
מדליית זהב גדולה ושתי מדליות
מוזהבות גדולות. בין השופטים שפט גם
שופט ישראלי, עו"ד אלי ובר.

שש המדליות הוענקו: מרדכי סונדק
ממעלה החמישה, - ארד (ספרות בולאית)
יעקב צחור - דואר עברי - מדלייה
מוזהבת משה שמואלי - מוזהבת פיליפ
צ'רסקי - אוסטריה - מוזהבת בן הדור
נסטויטר - (תערוכות) - מוזהבת גדולה
צבי סלנט (אלבניה) - מוזהבת גדולה ד"ר
ע. אילן - מדליית זהב גדולה.

ВІТАЄ
ДОБРЕ ДОШЛИ
SZIVÉLYESEŃ ÜDVÖZLÜJÜK
ДОБРО ПОЖСАЛОВАТЬ
אָוואַקאָם
よこしまのていせい
Καλησπέρα ή καλημέρα

With compliments! **ברוכים הבאים!**

בפינלנדיה - ברכה בעברית

עו"ד אלי וובר שהיה הנציג
הישראלי בתערוכת "פינלנדיה 88" חזר
מלא רשמים מן התערוכה ופחות מן היחס
ישראליים רגישים, אולי יותר מאשר
אחרים לתופעות קטנות, כמו הבלטת שמה
של ישראל, דגל ישראל או אפילו נוסח
עברי של ברכה "ברוכים הבאים"
שהודפס על-גבי כרטיס שצורף לכל
המשתתפים. גם מבחינה זו לא היו
תקלות ב"פינלנדיה 88".

ישראל ל"בולגריה 89" מאת: משה שמואלי

בולגריה 89 היא תערוכה בינלאומית
מאורגנת על ידי התאגיד "תקשורת", וארגון
הבולאים הבולגריים, בשיתוף מיניסטרויון התרבות,
המדע והחינוך, והמועצה העירונית העממית של
סופיה. היא מוקדשת ל-110 שנות קיום הדואר
הבולגרי והופעת בוליו הראשונים, וכמו כן ליובל
ה-100 לאירגון הבולאים הבולגרי. סיסמת
התערוכה היא: "הבולאות למען השלום". היא
תתקיים בסופיה מיום 22 במאי 1989 ועד ליום 31
במאי 1989, באחד מבניינה היפים והמפוארים
ביותר: הארמון העממי לתרבות.

ב"בולגריה 89" יוצגו כ-1,000 אוספים מ-67
מדינות, על שטח של 10,000 מ"ר. ישתתפו בה
הנהלות הדואר מ-150 מדינות, כולל ישראל,
ומוזיאוני הדואר של ארצות רבות, כגון ברית
המועצות, צרפת, שוודיה וכו'. יוצגו בה האוספים
הטובים בעולם, כולל אלה שזכו בפרסים הגדולים
בתערוכות: מדריד, רומא, שטוקהולם, שיקגו,
טורונטו, הלסינקי ופריז.

בולגריה ידועה כארץ תיירותית יפה,
ואוכלוסייה ידידותית ומכניסת אורחים.
בזמנו, עד להקמת מדינת ישראל, התגוררו
בבולגריה כ-50,000 יהודים, והעם הבולגרי התיחס
טוב כלפי היהודים. בולגריה היא מהמדינות
הבודדות באירופה שבזמן הטירוף הפשיסטי לא
שלחה את יהודיה למחנות ההשמדה בפולין. עם קום
מדינת ישראל עלו כ-45,000 מיהודי בולגריה.

מעט ידוע הדבר, אך מתוך יהדות בולגריה
השתתף חלק באופן פעיל בלוחמה נגד הנאצים
והשלטון הפשיסטי בזמן מלחמת העולם השנייה,
בשורות המחתרת הבולגרית היו יהודים רבים,
הרבה מעל למספרים היחסי בתוך האוכלוסייה. יש
בארץ אנשים צנועים רבים מאלה שלחנו בשורות
המחתרת עם נשק ביד.

ב"בולגריה 89" יציגו כמובן גם אספנים
ישראליים. ההרשמה החלה ותסתיים בימים
הקרובים. המעוניינים להציג מתבקשים לפנות
טלפונית לנציג הלאומי של ישראל לתערוכה זאת -
מר משה שמואלי, טלפון 440665-03, ויש לעשות
זאת בכל ההקדם, כי ההרשמה תסתיים בקרוב.

אומנם אין יחסים דיפלומטיים בין ישראל
לבולגריה, אך החלק הפורמלי לביקור בבולגריה
הוא קל ופשוט ויש להנחש שאספנים מהארץ יהיו
מעוניינים לבקר בתערוכה. הנהלת התערוכה דואגת
לכלי המבקרים, ומארגנת גם קונצרטים, הצגות,
תערוכות וכו'. בתערוכה יהיו דוכנים של סוחרים
בולים, מכירות פומביות, החלפות בולים וכו'.
למבקרים מובטח בילוי נעים, תערוכת בולים ברמה
גבוהה, קבלת פנים חמה מאוכלוסייה חברותית וארץ
יפה.

להתראות ב"בולגריה 89".

מנהיגי ה"בונד" בבולי סולידריות

במפלגות הסוציאליסטיות היהודיות בגולה. נוסד עוד ב-1897 כחודש אחד לאחר הקונגרס הציוני הראשון(!) זו היתה ברית כללית של פועלים יהודים בליטא, פולין, רוסיה. הועידה הראשונה היתה בוילנה, שנתכנסה מתוך הצורך להדברות פועלים מיוחדת ליהודים. מפאת חוסר הזכויות. מפלגת הס.ד. הרוסית, הכירה ב"בונד" שראה עצמו הנציג הסוציאליסטי היחיד בכל שכונה יהודית. ה"בונד" נלחם בציונות וב-1905 קבע במצע שלו סעיף על אוטונומיה לאומית-תרבותית ליהודים בכל מקומו מושבם.

אחרי מהפכת אוקטובר ברוסיה, עבר מרכז ה"בונד" לפולין וברוסיה קם "קאמבונד" (בונד קומוניסטי), שבמרוצת הזמן חבריו הצטרפו למפלגה הקומוניסטית. המרכז עבר במרוצת הזמן מפולין לאמריקה, שם הוא נמצא בגסיסה והתנגדותו לציונות ולישראל, פחתה.

Советский конструктор танков,
Герой Социалистического Труда,
генерал-полковник инженерно-технической службы
М. Е. КОТИН • 1908 — 1978

Советский писатель и журналист
М. Е. КОЛЫЦОВ • 1898 — 1942

Советский физик, академик АН СССР
А. Д. ЛАНЦАН • 1908 — 1968

איגרות דואר חדשות בברה"מ
עם דיוקנאות יהודים

אירגון ה"סולידריות" הפולני לא הסתפק בדפית מזכרת של "דואר סולידריות" שהוקדשה למרד גיטו וארשה כפי שפירסמנוה לפני זמן מה וראינו בה פריט יודאיקה יוצא דופן.

מסתבר שלאירגון יש, כנראה, עניין מיוחד בהבלטת ה"נקודה היהודית" אחרת לא מובן מדוע הופיעה באמצעותו דפית מזכרת נוספת והפעם עם מנהיגי ה"בונד" ויהודי עם שמות באידיש. (אשתקד הופיע שם בול תעמולה כזה עם דיוקנה של אישתו היהודיה של המדען סאחרוב).

ד"ר עימנואל לפין מתל-אביב, כותב לנו, שתייר צרפתי שביקר לא מזמן בפולין השיג עבורו דפית מזכרת חדשה שהוקדשה למפלגת הבונד היהודית. בדפית, דיוקנאותיהם של הנריק ארליך וויקטור אלטר, שניהם ממייסדי המפלגה, חברי האינטרנציונל הסוציאליסטי השני. בין שני הבולים יש פס מפריד עם הסבר בנוסח: "מנהיגי בונד, חברי האינטרנציונל הסוציאליסטי השני, נורו למוות בכלא סובייטי בדצמבר 1941". בבולים עצמם מופיע "פולסקה 88", שמות המנהיגים הנריק ארליך וויקטור אלטר (באידיש ובפולנית) ושנת הלידה שלהם. המעניין שהשמות באידיש הודפסו בהתחלה.

העניין שהסולידריות מגלה בבונד במקרה זה, הוא בוודאי בשל העובדה שמדובר כאן בשני אנשים שהומתו בידי הסובייטים... "הבונד" היה המפלגה הראשונה

צפלין מעל לירושלים

150 לגראף צפלין

שנת 1988 מציינת מלאות 150 שנה לגראף פרדיננד צפלין, האיש שרכש את זכויות המצאתו של דוד שוארץ היהודי-הונגרי והסב את שמה של ספינת האוויר, לשם "גראף צפלין". פרדיננד צפלין, קצין חיל הפרשים הפרוסי, הגיע לארצות הברית כ"משקיף" צבאי בתקופת מלחמת האזרחים שם. מצבא ארצות הברית למד על כדורים פורחים ואף עלה באחד מהם ברחיפת ניסוי. ב-1900 עלה הגראף צפלין בתוך ספינת אוויר שנשאה את שמו וכעבור 9 שנים ייסד עם שותפו הוגו אקנר את חברת התעופה הראשונה בעולם. במשך מלחמת העולם הראשונה, ייצר מפעל צפלין ספינות אוויר ומטוסים לצבא ולצי הגרמני. איטליה, צרפת, בריטניה וארה"ב למדו ממפעלי צפלין ואילו הגראף עצמו המשיך לשלוח את חידושי המצאתו לטיסות גם ברוסיה הסובייטית (1900, 1931) בשנת 1931 הגיע גם למצריים וארץ הקודש.

שפע טיסות

"הגראף צפלין" עשתה מספר רב של טיסות בעולם כולו ואין אולי, יבשת שבשמייה לא טס איזה צפלין. הבולאות נכנסה לתמונה חיש מהר ובמרבית הטיסות של הצפלין היו גם דבריידואר ואלה מבוקשים עתה ביותר. גם בארץ ישראל היה, כאמור, הצפלין, וגם כאן הוטסו דבריידואר.

אפשר לעניין אספנים בבוליידואר "לנגן" על ה"לוקאל פטריוטיסם", או פשוט לתת לבולים התיחסות למספר רב של אומות. השיטה לא כל כך חדשה, אבל חדשה למדי, שכן היו שנים שבוליידואר ידעו לפאר את שליטי המדינה וסימלי המדינה ולא יותר. בשנים אחרונות, למשל, לא ניתן למכור בולי שליטים בלי להוסיף עליהם נושא כלשהו ואת זאת לא כולם מבינים.

הסידרה האחרונה של גרנדה גרנדינס, האי הקאריבי הקטן, בעל זכות להנפקת בולים, זכות שניתנה לו על-ידי מדינת האם - האי גרנדה, ממקשה את גיוון הנושאים בבול למען ניתן יהיה להפיצם ברבים.

בחודש יולי השנה הופיעו בגרנדה וכן בגרנדה גרנדינס (בניפרד) סדרות בולים שהוקדשו לטיסות צפלין. נכון, הצפלין טס באירופה, אמריקה וגם בדרום אמריקה ואפשר היה להקדיש לו בול ואולי יותר מזה, שכן בעולם מקובל מאד הנושא "צפלינים" או טיסות בכלל. אבל עם מעט תיחכום אפשר להרחיב את הנושא עד ידיו 24 פריטים שונים (!).

במקרה רגיל, בלתי מתוחכם, אפשר היה גם כן להנפיק 24 בולים עבור שתי הטריטוריות עם הקדשה לנושא אחד אבל היקף ההפצה היה בוודאי זעום ורגיל ביותר. לאיכן כאשר מנפיקים 24 בולים בנושא אחד, אך עם ציוני דרך שונים, המזכירים 24 מדינות שונות בעולם. עתה יאספו את בולי הצפלין של גרנדה לא רק אספני גרנדה, או אספני צפלין, אלא גם אספני "יודאיקה", למשל, בגין השם "ירושלים" המוזכר באחד הבולים וכך גם אספני נושאים אחרים בגין המילה ברלין, ניו-יורק, הואתיקן וכו'.

רומניה גאה ב"מלך ארץ האש"

מאת: דן גלילי

מטבע זהב
ע"ש פופר

הכישורים האישיים שלו ומזגו החם נתנו לו דחף לחפש משהו חדש ולחקור. הוא הוציא מטבע זהב שהיום הוא בעל ערך נדיר ובינואר 1891 הוא הוציא בול בערך של 10 צ'נטבוס עבור התיקשורת הפנימית ב"ארץ האש". צייר את הבול רודולפו סוקופו, כשבמרכז הבול הודפסו האות פ"מ מן השם פופר. הפעילות שלו בכל התחומים בארץ האש היא כליכך עשירה שמוסדות המדעיים מארגנטינה ומארצות אחרות מכבדים אותו ועד היום המחקרים שלו מהווים בסיס לחוקרים מהרבה ארצות. פופר מת באופן פתאומי ויש כמה גירסאות למותו. אחת הגירסאות היא, כי מת מהתקף-לב, כשהוא רק בן 36. העתון החשוב בארגנטינה כתב אז: בלוויה של יוליו פופר השתתפו המונים מכל המעמדות ונציגים מכל האומות. מתקופת הדואר של פופר נשארו מספר חותמות דואר בהן מופיע שמו וכן הבול המיוחד שהדפיס. ברומניה הגאה במיוחד ביוליוס פופר, הופיעו כמה מעטפות זיכרון ובולים לזכרו: ב-1968, 1981, 1982 ו-1986. החוקר היהודי יוליו פופר לא נישכח מלב רבים ומוזכר בהרבה מדינות.

על יוליוס פופר, היהודי - רומני שנודע כ"מלך ארץ האש", נכתב לא מעט, אולם ספק אם ידועים הפרטים הקטנים בחיו והציונים הבולאיים שהופיעו לזכרו. ב-23.6.86 הופיעה ברומניה סדרת בולים לכבוד "חוקרים רומנים בקוטב", ביניהם היה בול המוקדש לחוקר היהודי יוליו פופר.

יוליוס פופר, שכיבויו היה "מלך ארץ האש" יליד בוקרסט - רומניה 1857. הוא נולד כבן של המורה נפתלי פופר, שהיה גם מנהל בית-הספר התיכון היהודי הראשון בבוקרשט, שם הוא הוציא לאור כמה ספרי לימוד בעברית ורומנית, הוא תירגם גם מעברית וגם הוציא לאור עתון יהודי - רומני. אימו, פפו (פרלה), היתה פסנתרנית. בביתו של נפתלי פופר דיברו יידיש אבל האמא דיברה גם לדינו. יוליו פופר היה בחור צעיר כשנסע לפריס, שם למד הנדסת מיכרות. אחרי שקיבל את דיפלומת המהנדס, הוא נסע ועבד זמן מה בחברת תעלת סואץ. לאחר מכן נסע למזרח הרחוק והגיע גם לארצות הברית, אבל העניין החשוב ביותר עבורו היה אישור ממשלת ארגנטינה שקיבל לחקירת "ארץ האש" בדרום ארגנטינה. התנאים שם היו די קשים מבחינת האקלים ובכלל.

יוליו פופר היה אדם בעל קסם אישי וידע טכני רחב. הוא חקר את ארץ האש מכל הבחינות ואירגן שם ניצול מיכרות זהב. את הבולאים מעניין, כמובן שרות הדואר הפרטי שאירגן יוליוס פופר, בארץ האש היא טיירה דל פואגו (TIERRA DEL FUEGO)

קדאפי הסיר מגנידוד מבולי דיוקנו

יהיה צורך לבטל את הכוכב המחומש משום שהוא אכן מזכיר את הכוכב הסובייטי... בכל מקרה, הכוכב החדש אינו דומה יותר למגדוד.

שתי חותמות תנ"כיות

בארה"ב הופיעו שתי חותמות דואר חדשות בנושא תנ"כ. ב-4 ביולי 1988, יום העצמאות האמריקאי, שתי חותמות עם ציור פעמון החופש מפילדלפיה, אשר עליו המובאה התנ"כית הידועה מספר ויקרא "וקראתם דרוור בארץ כל יושביה" (ויקרא, כ"ה, 10)

NORTH AMERICAN
**MACCABI
YOUTH
GAMES**
CHICAGO 1988

חותמת אמרקאית מיוחדת למשחקי
"מכבי הצעיר"

מרקס ופרידמן, בברית המועצות

המטיאורולוג היהודי א. פרידמן הופיע זה עתה באיגרת-דואר סובייטית חדשה. דיוקנו מאייר איגרת מן הסוג המקובל בברית המועצות. הכוונה למעטפה עם בול מודפס עליה, שמופיעה לרוב עם ציור ונמכרת שם במחיר הבול. כן הופיע בברית המועצות בול חדש עם דיוקן קרל מרקס.

כתביהעת האמריקאי הבולאי "לינס" ידע לספר בגליונו האחרון שהקולונל קדאפי ציווה לא מזמן להפסיק הפצתם של בולי דיוקנו האחרונים ואסכי רשמית לא הוסברה הסיבה, ניתן להבין שהסיבה היא מגנידוד שהופיעו במדינו של הקולונל הלובי.

נראה שבולי הדיוקן של השליט הלובי, שהוזמנו בפינלנד לפני כשנתיים והופיעו לא מזמן, יצרו ספק של "הזדהות עם הציונות" בדמיון שבין הדרגות של הקולונל למגני דוד המזוהים עם ציונות. בבולים נראה קדאפי לובש מדי קולונל לובי, עם כותפות - דרגה וכמובן עלי האלון על-גבי הצווארון הצבאי. על-גבי הכותפות נראים כוכבים והעיט הלובי.

משום מה צייר הצייר הפיני את כוכב הדרגה בצורה שמזכירה כוכבים משושים דמויי מגדוד.

לא פלא, איפוא, שעם התגלות הדימון ציווה קדאפי להשמיד את כל מהדורת הבולים בסידרה של 12 בול, וזאת אחרי כשבוע מיום הופעתם.

כך או אחרת, הבולים הלוביים הוצאו מן המחזור והוזמנה סידרה חדשה שתוכנס למחזור רק בינואר 1989. ציורי הסידרה החדשה פורסמו ואכן ניתן לראות בכותפות החדשות כוכב בן המש זוויות.

אני רוצה לקוות שהיחסים של הקולונל קדאפי טובים למדי עם ברית המועצות ולא

- לנו מבחר בולי ישראל וחר"ל, מטבעות ושטרות
- יודאיקה ארץ הקודש
- תולדות הדואר ונושאים שונים.

בולי כחול לבן
בהנהלת א. סגל

מכירות פומביות AUCTIONS

בולים לאספנים • מכירות פומביות • יודאיקה • תולדות הדואר

AUCTIONS • STAMPS • JUDAICA

• POSTAL HISTORY

יעוץ והדרכה ללא תשלום

רח' המלך ג'ורג' 6, תל-אביב טל. 281023

בול אורוגוואי - לעצמאות ישראל

בארה"ב הוטבעו 6 חותמות בהקשר ישיר עם עצמאות ישראל ועוד שתיים לרגל אירועים בולאיים הקשורים בישראל.

רוב הפריטים מביאים בהבלטה את סמל שנת ה-40. בול אורוגוואי, למשל, מביא את הסמל הישראלי כציוור מרכזי לבול. השנה כבר הופיע באורוגוואי בול מיוחד לציון 50 שנה לבני ברית במונטווידיאו, ולפני כן הופיע בול מיוחד לציון 70 שנה לקהילה היהודית במונטווידיאו. נראה, שזו מנת הבולים והחותמות שהופיעו השנה לכבוד ישראל, אבל אם פסחנו על פריט מסויים, נשמח לצרפו לרשימה בהזדמנות אחרת.

עתה אפשר אולי לסכם את הפריטים השונים שהופיעו השנה לכבוד ישראל במלאות 40 להקמת המדינה כשהפריט האחרון שהגיע אלינו הוא מאורוגוואי. כיוון שאין לנו תאריכי ההנפקות השונות לא נקבע כאן רשימה כרונולוגית, אבל נזכיר את כל הפריטים - חותמות ובולים שהופיעו לכבוד שנת עצמאותה ה-40 של ישראל. נראה שהרשימה מכובדת למדי והיא כוללת שני בולים וגיליון מזכרת אחד, 10 חותמות דואר ו-6 הדפסות רכב על-גבי בולים.

בול מיוחד הופיע רק באורוגוואי ובצורה פחות רשמית גם באוסטריה. הדפסרכב על בולים הופיע בגרנדה, אנטיגואה וברבודה, סירה ליאונה, גמביה, דומיניקה וטוגו (גיליון מזכרת). חותמות מיוחדות הוטבעו בצרפת, גרמניה (מערבית), אוסטריה וארה"ב. באוסטריה הופיע שובל מוקדש לעצמאות ישראל כשהוא בהיתר ממלכתי.

KA-BE

Kobra hawid®
importa

בולי מוגרבי

רח' פינסקר 5 ת"א 63323

טל. 03-289012, פתוח בין השעות 19.00 - 10.30.

מקור בולים ואביזרים ארצי
ייבוא וייצור

אצלנו השיווק ישיר מן היצרן אל הצרכן
מחירים סבירים והנחות בקניה מרוכזת

- * כל סוגי HAWID מקורי.
- * אלבומי IMPORTA, KA-BE, KOBRA
- * אלבומי שטרות ומטבעות KA-BE, KOBRA
- * מלקחים (פינצטות), מדבקות וסכיני חיתוך (גיליוטינות)
- * ייצור אלבומי מעטפות - יחיד, כפול, אלבומי שטרות וגליונות.

*
אצלנו מבחר גדול של בולי חוץ, נושאים, יודאיקה, ישראל ועוד ועוד.
אנו משלימים אוספים לפי הזמנות מיוחדות.
תבקר ולא תצטער...

תפסת מרובה - תפסת...

ליבריה שבאפריקה הוציאה זה עתה גליון מזכרת חגיגי שבעיקרו הוקדש לאוליפיאדת סיאול בקוריאה, אולם דרך אגב, הודפסו בו עוד כמה נושאים שללא ספק יוסיפו לפופולריותו של הגליון. אנו מוצאים בגליון הקדשה לתערוכת בולים באוסטרליה לרגל 200 שנה בשם "סידפקס 88" שהתקיימה החודש בבירת פינלנד, יריד בולאי ביך לאומי בגרמניה, תערוכת סטמלפקס" באנגליה ותערוכת "פראגה 88" בצ'כוסלובקיה. לכל אלה נוספו, כמוכן, סמלי אולימפיאדת סיאול ודמויות ספורטאים ואפילו סמל של תערוכת בולי ספורט מיוחדת שתהיה במסגרת האולימפיאדה בשם "אולימפילקס 88"

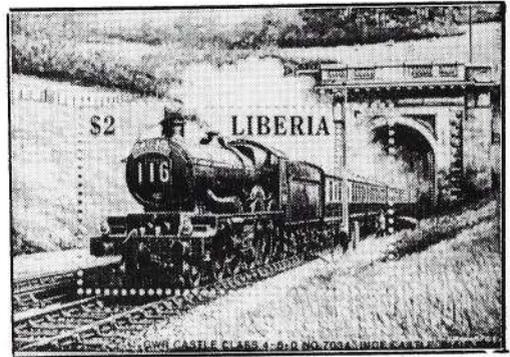
"יום-הולדת לאדולף"

תגלית בלתי שכיחה ומביכה למדי התרחשה באחרונה במרתפי הדפוס הממלכתי האוסטרי בווינה: עשרים מיליוני בולים מן ההנפקה "יום הולדתו של אדולף היטלר" משנת 1944, כאשר אוסטריה היתה מסופחת לגרמניה-הרביעית, היו מונחות בכספות מבלי שאיש הבחין בהם משך כל השנים.

קרוב לוודאי, שמונחים במרתפים עוד כמויות גדולות של בולים אחרים מימי ה"רייך השלישי". חיפושים כבר העלו שיש שם 13 מיליון בולים מסידרת "אוקראינה" ו"גנראלגוברנמן" (פולין) מתקופת הכיבוש הנאצי. הדואר האוסטרי מברר עכשיו אם יש לממשלת מערב גרמניה זכות על בולים אלה, שהיו שייכים לשלטון הגרמני. אם לא, יימכרו הבולים לבולאים.

הטלת כמויות גדולות לשוק תשפיע כמוכן על מחירי בולים אלה. יתכן גם, שיוחלט להיפטר מן המציאה הבלתי נעימה ע"י שריפת הבולים, שמחיריהם כיום נעים בין חצי ש"ח לכ-100 ש"ח, לפי דרגת הנדירות של העריכים הבודדים.

(ידיעות אחרונות)

ליבריה - בסדר הפוך...

אם כי מקובל להנפיק גליון מזכרת לסידרת בולים, הלכה ליבריה בסדר הפוך: סידרת הרכבות כוללת 4 גליונות מזכרת ו-2 בולים...

YOUR STAMP DEALER IS

UNISTAMPS
LTD

אונ'סטמפס בע"מ
תל-אביב, ת.ד. 32120, P.O.B. Tel-Aviv
טל. 5610806

STAMPS & COINS AUCTIONS
Israel, Postal History, Judaica, Europe etc.
Exchange and Advice!
Catalogue Free!

משחקים לאומיים

בטנזניה שבאפריקה הופיעו, באיחור־ימה, ארבעה בולים בנושא "משחקים לאומיים". בבולים משחקים כמו מלחמת שורים, היאבקות, קוביה, ו"גוגויים" - המשחק החביב גם אצלנו על הילדים עם תחילת הקיץ והופעת גלעיני השימוש. הערכים מ־2 עד 20 שילינג. סידרה אחרת הוקדשה לאולימפיאדת סיאול. כנ"ל בסיריה ליאונה.

המסע האחרון

המסע הגדול האחרון על פני כדור־הארץ - כך כונתה המשלחת המדעית, שחצתה את יבשת אנטארקטיקה בשנים 58-1955. אירגן והוליך אותה סיר ויוויאן פוקס. למלאות 30 שנה לסיום המיבצע המסובך הונפקו ארבעה בולים בשטח האנטארקטי הבריטי. במיבצע השתתף גם סיר אדמונה הילרי, כובש פסגת־האבורטס.

בגאנה - תלבושות־עם

שלושה בולי גאנה האחרונים הוקדשו לתלבושות־עם בגאנה. בסיריה ליאונה הופיעו 3 בולים עם פירות טרופיים, גידולי אורז וכן קפה וקקאו.

בפוקלנד - סידרה של 4 אווזים יפהפיים

ת ש ק י ר

19 פרחים

בבליז ובברמודה הופיעו זה עתה בולי פרחים בסדרות של 14 ו־5 בולים. הסידרה המרשימה יותר הופיעה בבליז - 14 בולים עם 14 פרחים מצויים בברמודה הופיעו 5 שושנים בחמישה בולים. ראשית השושנה בסין, פרס והמזרח התיכון. השושנה הצהובה מקורה בפרס ומשם הועברה לשאר חלקי העולם ואיתה שלל צבעים אחרים.

בהוטטורליה הוד מעלתה המלכה אליזבת השנייה בסט. קייטס 75 לספרט קריקט.

500 לטיציאן

שפע בולי דואר יופיעו השנה לרגל יובל ה-500 של הצייר האיטלקי טיציאן.

מכתבים למערכת

ד"ר ש. דגוני מחיפה מפנה תשומת לבנו לליברליזציה העוברת עתה על ברית המועצות והוא מוסיף שאכן, יתכן שנראה בקרוב בולי דיוקן יהודים בברית המועצות.

כידוע, כותב ד"ר דגוני היו בממשלה הסובייטית ב-1917 ארבע יהודים - רדק, טרוצקי, סבירדליוב וקמיניב. עם הרהביליטציות, יש איפא, סיכויים שעוד נראה סידרת בולים עם הממשלה הסובייטית הראשונה בראשותו של לנין, עם ארבעת היהודים שכינה בה. אגב, מבין היהודים שבממשלה זו (ראה תצלום) רק סבירדליוב הופיע עד כה בבולי ברה"מ. לגבי טרוצקי יש סברה שבאחד הבולים הראשונים הדפיסו תמונת ילד של טרוצקי אבל כשסר חינו ייחסו את התמונה לתמונת ליין בילדותו...

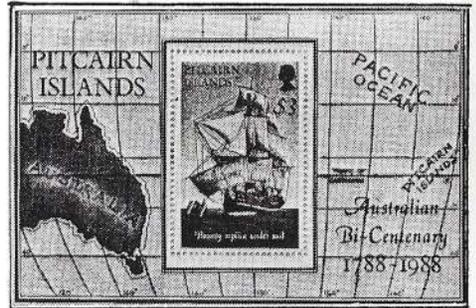

"תמונת מחזור" של הממשלה הסובייטית משנת 1917

לשולה לויטל, מעו-חיים - לצערנו, אין ברשותנו רשימת מדינות ששמן לא נכתב לטינית.

בגרנדה - 30 בולי מכוניות

סידרה מן הגדולות בעולם, בת 30 בול, הופיעה זה עתה באי גרנדה עם עשרות דגמי מכוניות. 30 בולי הסידרה מצייגים דגמי מכוניות, בעיקר מכוניות מירון.

איי פיטקרן ליובל ה-200 של אוסטרליה

היריד הבולאי הגדול

היריד הבולאי הגדול ביותר באירופה נתקיים בפעם ה-7 בעיר המערב גרמנית אסן ומשך בארבע ימים ארבעים אלף מבקרים. במסגרת היריד הוצעו את בוליהן החדשים 117 מדינות, חלקן ישירות בדוכני מכירה לאומיים וחלקן באמצעות סוכניה המורשים. ישראל היתה מיוצגת בכפעמים הקודמות והעסקים של סוכנות השירות הבולאי שלנו היו משביעי רצון למן יום הפתיחה.

"מסמר" היריד היה המוצג הגדול בעולם של בולי האי מאוריציס, שערכו נאמד בעשרים מיליון ש"ח. על פני 120 דפי אלבום אפשר היה להתפעל מאוסף נדיר שכלל, בין היתר, את המעטפה היחידה בעולם המבולית ב"מאוריציס הכחול" ו"מאוריציס האדום".

האוסף רוכז בשעתו ע"י איש עסקים יפאני והגיע לגרמניה משווייץ. יש בו כל מיני סטיות, הדפטיניסטי, זוגות-בולים ושלשות, ושלוש מעטפות מקוריות עם הזמנות לנשף של המושל הבריטי באי, שלמענו הופקטו הבולים בשנת 1847. כזכור, הוכנסה לבולים שיוגג הכתובת "פוסט אופיס" (משרד-הדואר) במקום "פוסט פייד" (דמי-הדואר שולמו).

האוסף זכה לציונים הגבוהים ביותר בתערוכות לונדון (1970) פאריז (1975) וטורונטו (1978). אין בול בעולם, שכזה שילח את דמיונם של האספנים כמו "מאוריציס הכחול", למרות שאינו הנדיר ביותר בעולם, שכן מצויים בולים אחרים, שנותרו רק בעותק אחד. מ"מאוריציס הכחול" קיימים כתריסר, אך הסודיות אופפת את חלקם, כי אין יודעים בידי מי הם נמצאים.

ידוע, שלפני שנים הופיע בשוק עותק אחד, שכביכול היה שייך למוזיאון הדואר הגרמני עד לתקופת-הנאצים. כשגם גרמניה המערבית, וגם המזרחית תבעו את הבול, החזיקו בו שלטונות-הכיבוש האמריקנים בגרמניה. ארה"ב לא החליטה עד היום למי עליה להשיב אותו.

לפני קרוב לשנתיים הוצעו "האדום והכחול" ביחד במכירה פומבית בהמבורג וזכתה בהם גב' ריטה לחמן, אלמנתו של בעל מפעלי-התמרוקים "רבלוף". מאוחר יותר התברר, כי השתתפה במכירה אך ורק כתרגיל של פרסומת עצמית וכלל לא התכוונה לרכוש הבולים או שלא יכלה לשלם את המחיר וכך הגיעו הבולים לכספת של איש עסקים בינלאומי בשווייץ. שני הבולים - מהאדום מצויים עדיין 15 עותקים - גורמים מדי פעם להתרגשות בעולם, כי התקשורת מדווחת על כל חילופי-בעלות.

ש. שמגר, ידיעות אחרונות.

401 / 2259 / 2
התאחדות כולאי ישראל
הספרייה

חותמת דואר הדתית ליובל 140 לסיפריית דוד ששון

הירחון הישראלי לבולאות